

УДК: 619: 616,98: 579. 834. 115Л (477,2).

В. С. Федотов,

кандидат ветеринарних наук

Л. Л. Корсун,

кандидат ветеринарних наук

Державна агроекологічна академія України

А. С. Жиліхівський

начальник управління держветмедицини Житомирської обласної держадміністрації

**ПРИРОДНА ІНФІКОВАНІСТЬ ЛЕПТОСПРАМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН
У ЖИТОМИРСЬКОМУ РЕГІОНІ**

Представлено результати інфікованості сільськогосподарських тварин лептоспірами семи серологічних груп на території Житомирської області в динаміці протягом 1994-1999 років. Встановлено виразну тенденцію до зростання інфікованості лептоспірами тварин в осінню і весняну пори року у господарствах, що розташовані переважно в південній частині Житомирського регіону у поймах річок Тетерів та Случ.

Лептоспірози продуктивних і робочих тварин завдають господарствам значних економічних збитків: викликають аборти у вагітних тварин, знижується молочна і м'ясна продуктивність (хвороба лише за 6-8 тижнів може вразити до 50% лактуючих тварин і викликати зниження продуктивності до 30%). Але лептоспіроз, не дивлячись на багаточисельні дослідження і наявність специфічних засобів захисту, все ще залишається не тільки економічною, але й соціальною проблемою – ця інфекція все частіше нагадує про себе випадками захворювання і навіть загибелі людей.

Виявлення лептоспірозу великої і дрібної рогатої худоби почалося у 30-х роках і продовжується до цього часу [1, 2] та ін. Епідеміологічне значення великої рогатої худоби як джерела інфекції для людини дуже велике. В Луганській області 44,7% захворювань людей було обумовлено зараженням від великої рогатої худоби. В Одеській області до 1953 року у 73,6% випадків джерелом інфекції при зараженні людей була велика рогата худоба; в подальшому збільшувалось епідеміологічне значення свиней, ураженість яких може бути досить значною.

За даними Л. Пухової (1999), кількість серопозитивних до лептоспір тварин в останній час у порівнянні з попередніми роками збільшується у багатьох областях України, зокрема, Дніпропетровській, Сумській, Чернігівській та інших.

Офіційна статистика лептоспірозів існує не у всіх зарубіжних країнах, але там, де вона є, її використовують в епізоотологічному аналізі та прогнозуванні.

Тому, на даному етапі метою наших досліджень було визначення в динаміці (1994-1999рр.) ступеню інфікованості лептоспірами тварин у межах Житомирського регіону шляхом аналізу статистичних даних обласної державної лабораторії ветеринарної медицини та власних результатів, отриманих на протязі 1998-1999 років.

Матеріал і методи

Матеріалом у наших дослідженнях були: облікова державна документація (ф.14 Вет. облік), сироватки крові тварин. Останні досліджувались у реакції мікроаглютинації (РМА) за загально прийнятою методикою, при цьому використовували антигени лептоспір семи серологічних груп: Sejroe, Hebdomadis, Tarassovi, Icterohaemorrhagiae, Pomona, Grippotyphosae, Canicola. Проби крові від сільськогосподарських тварин надходили в обласну державну лабораторію ветмедицини з неблагополучних господарств та при підозрі на лептоспіроз.

Результати досліджень

На фоні поступового скорочення об'ємів щеплення тварин проти лептоспірозу зростала їх інфікованість і виявлення кількості серопозитивних до лептоспір тварин під час серологічного контролю в динаміці, що відображає рис. 1.

Протягом 1994-1997 років серопозитивних до лептоспір тварин виявляли від 3,9 до 15,2%, а до кінця 1999 року їх кількість збільшилась до 39% від загального числа інфікованих протягом 1994-1999 років.

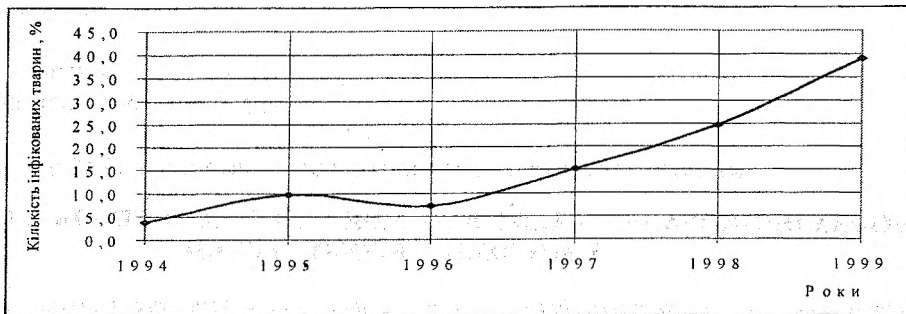

Рис.1. Динаміка виявлення інфікованих лептоспірами тварин на території Житомирської області (в % до загальної кількості серопозитивних тварин).

Якщо, починаючи з 1996 року, кількість голів великої рогатої худоби, серопозитивних до лептоспір, послідовно з кожним роком зростала від 6,3 до 41,6% від загального числа серопозитивних, то інфікованість свиней мала тенденцію поступового росту до 27,9% (1998 р.), а у 1999 році визначилась на рівні 20,6% (рис.2).

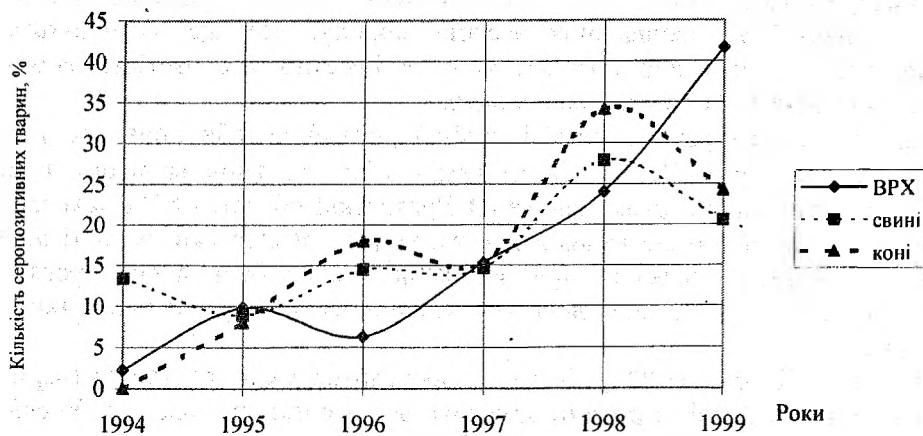

Рис. 2. Динаміка інфікованості лептоспірами сільськогосподарських тварин у Житомирському регіоні (1994 - 1999 р.р.).

Максимальний показник інфікованості коней приходить на 1998 рік (34,2% від загальної кількості серопозитивних у зазначений період).

За вказаний термін (6 років) було досліджено у реакції мікроаглютинації всього 47724 проби сироваток крові від тварин різних видів, при цьому отримано 7186 позитивних результатів, що становило 15,1% (див. табл.).

Динаміка виявлення серопозитивних до лептоспір тварин у Житомирському регіоні за 1994 – 1999 роки

Роки	К-сть дослід. проб	з них позитивн.		в тому числі з лептоспірами серогруп							
		n	%	Sejroe		Hebdomadis		Icterohaemorrhagiae		Pomona, Tarassovi, Canicola, Gripporyphosae	
				n	%	n	%	n	%	n	%
1994	6670	282	4,2	72	25,5	92	32,6	62	22,0	56	19,8
1995	9221	704	7,6	560	79,5	49	7,0	58	8,2	37	4,3
1996	5294	532	10,0	251	47,0	113	1,2	103	19,3	65	11,6
1997	12705	1095	8,6	575	52,5	383	5,0	88	8,0	49	3,9
1998	6304	1773	28,1	827	46,6	700	9,5	186	10,4	60	3,0
1999	7530	2800	37,2	1215	43,4	333	7,6	200	7,1	52	1,8
1994 - 1999	47724	7186	15,1	3500	48,8	670	7,1	697	9,7	319	4,4

На підставі епізоотологічних даних, аналізу результатів серологічного контролю встановлено, що в динаміці спостерігається поступове збільшення інфікованих лептоспірами

тварин у Житомирській області на протязі зазначеного терміну з 4,2 (1994р.) до 37,2% (1999р.) від кількості досліджених у кожному році, особливо за два останніх роки.

Слід відмітити, що у попередні роки (1994-1997) кількість серопозитивних до лептоспир тварин складала 4,2 – 10,0%, а за 1998 і 1999 роки їх виявилось, відповідно, 28,1 і 37,2% від загального числа досліджених.

В межах періоду, що вивчається, визначається домінуюча частка сільськогосподарських тварин, позитивних до лептоспир серогруп *Sejroe* – 48.8%, в динаміці по роках – 25,5-79,5%; *Hebdomadis* – 37.1%, в динаміці – 7,0 - 47.6% . На третьому місці за кількістю отриманих позитивних результатів визначилась серологічна група *Icterohaemorrhagiae* – 9.7%, в динаміці по роках 7,1 - 22,0 % від кількості позитивних проб у кожному році.

Лептоспіроз проявляється спорадично або у вигляді ензоотій. Випадки інфікування тварин лептоспірами реєструються на протязі всього календарного року. Однак, за нашими даними, значні підйоми захворюваності сільськогосподарських тварин відмічаються двічі: перший – весною, другий, більш потужний – восени (рис.3).

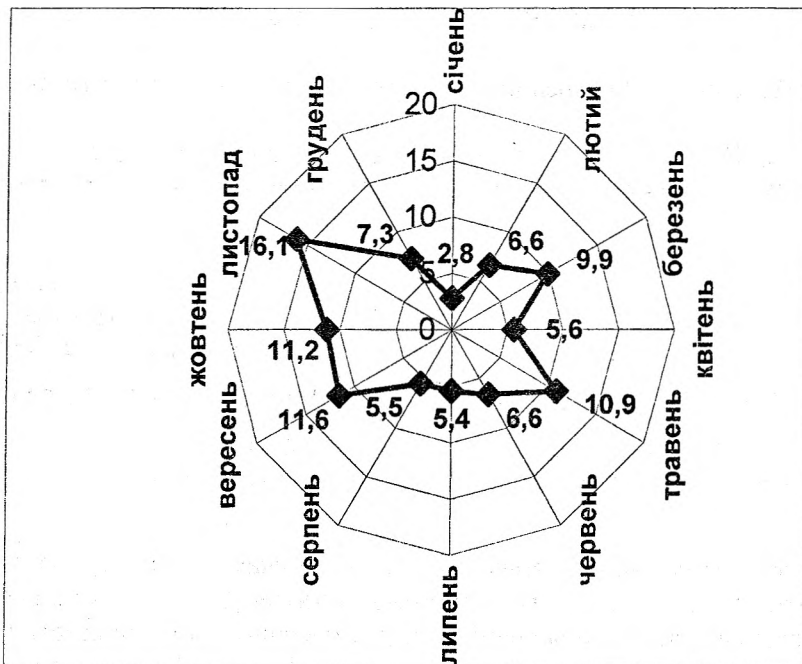

Рис. 3. Середні показники інфікованості лептоспірами тварин в різні пори року 1998-1999 років (у % до загальної кількості інфікованих).

Це дає підставу говорити про деяку сезонність прояву хвороби. Відмічена сезонність відрізняється від даних окремих авторів [4] та ін. про інтенсивність поширення інфекції тільки в літньо-пасовищну пору року. В певній мірі це можна пояснити кліматичними особливостями лісостепової зони, зміною етіологічної структури збудників та іншими факторами, характерними для даного регіону. Що стосується географічного розповсюдження лептоспірозої інфекції, то у нашому випадку підтверджується теза поширення збудників через воду: калюжі, заболочені ділянки, водоймища та річки. Основну кількість інфікованих лептоспірами тварин зареєстровано в господарствах, що розташовані у поймах річок Тетерів і Случ, тобто переважно у південній частині Житомирської області (Радомишльський, Коростишівський, Чуднівський, Житомирський, Держинський та деякі інші південні зони), проте північні райони регіону майже вільні від лептоспірозу: протягом 1994-1999 років в них зареєстровано поодинокі випадки інфікування сільськогосподарських тварин.

Отримані дані свідчать про наявність у регіоні значної кількості інфікованих тварин, в першу чергу лептоспірами *Sejroe*, *Hebdomadis*, *Icterohaemorrhagiae*. Тим самим підтверджується думка епідеміологів про зростання ролі антропоургічних (господарських) вогнищ цієї небезпечної хвороби.

Висновки

1. На протязі двох останніх років у Житомирській області спостерігається визначена тенденція до зростання інфікованості лептоспірами сільськогосподарських тварин частіше в

осінню і весняну пори року: максимальний показник у великої рогатої худоби (41,6%) визначився у 1999 році, а у коней (34,2%) і свиней (27,9%) – у 1998 році.

2. Основну кількість інфікованих лептоспірами сільськогосподарських тварин серологічно виявлено у господарствах південних та деяких центральних адміністративних районів Житомирської області, що розташовані у поймах річок Тетерів та Случ.

3. Протягом 1994-1999 років у Житомирському регіоні встановлено середні показники інфікованості тварин лептоспірами серогруп *Sejroe* - 48,8%, *Hebdomadis* - 37,1%, *Icterohaemorrhagiae* - 9,7%, а *Pomona*, *Grippotyphosae*, *Canicola* та *Tarassovi* – 4,4%.

4. Провідну роль в етіології лептоспірозу сільськогосподарських тварин протягом 1994-1999 років відігравали *L.sejroe*, *L.hebdomadis*, *L.icterohaemorrhagiae*, а в окремі роки – також *L.pomona* (1994 р.), *L. grippotyphosae* (1996р.).

Літератури:

1. Атамась В.Я., Довгань В.І., Василевський В.М. та ін. Етіологічна структура лептоспірозу сільськогосподарських тварин в Одеській області. // Ж.ВМУ.- 1997.- №7. - С.20-21.
2. Бернасовська Е.П., Угрюмов Б.Л., Вовк А.Д. и др. Лептоспирозы. - Киев, "Здоровье", 1978, - С.101-102.
3. Орлов Ф.М. Лептоспироз. // Инфекционные болезни крупного рогатого скота. - М.: Колос, 1974. - С.294-300.
4. Пухова Н. Лептоспироз наступае. // Ветеринарна газ. - 1999. - №9. - С.7.